

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI AXBOROT TEXNOLOGIYALARIVA
KOMMUNIKATSIYALARINI RIVOJLANTIRISH VAZIRLIGI
TOSHKENT AXBOROT TEXNOLOGIYALARI UNIVERSITETI
URGANCH FILIALI**

Kompyuter injiniringi fakulteti
Axborot ta'lim texnologiyalari kafedrası

**« "Ta'limda axborot texnologiyalari va vositalari" fanidan ma'ruza
mashg'ulotlarini yaratish»**
mavzusida

KURS ISHI

Rahbar:

Axborot ta'lim texnologiyalari
kafedrası o'qituvchisi

F.Masharipova

«___» _____ 2016 y.

Bajardi:

921-14 guruh talabasi

S. Samandarov

«___» _____ 2016 y.

Urganch-2016 yil.

MUNDARIJA

Kirish.....	3
I BOB. PEDOGOGIK TAHLIL VA MASALANING QO'YILISHI	4
1.1. Masofaviy o`qitish nima?	4
1.2. Masofaviy o`qitish modellari	7
1.3. Masalaning qo'yilishi	10
II BOB. ASOSIY QISM.	11
2.1. Moodle dasturidan foydalanib ma'ruza mashg'ulotlarini yaratish...11	
2.2. Moodle dasturida ishlash va funksiyalari	16
2.3. "Ta'limda axborot texnologiyalari va vositalari" fanidan ma'ruza mashg'ulotlarini yaratish.....	25
2.4. "Ta'limda axborot texnologiyalar va vositalari" kursida kursida foydalanuvchilarni ro'yxatdan o'tkazish.....	29
XULOSA.....	33
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR	34
ILOVA.....	35

Kirish

Biz bugungi kunda ilm fan taraqqiy etayotgan axborot texnologiyalari asrida yashayapmiz. Jamiyatning har bir sohasini axborot texnologiyalarisiz tasavvur etib bo'lmaydi. Ta'lim sohasida ham bir qancha yutuqlarga erishmoqdamiz. O'zbekiston mustaqillikka erishgach ta'lim sohasiga katta e'tibor qaratdi. 1997-yil 29-avgustda "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" qabul qilindi. Bu qonunga ko'ra ta'lim jarayonining dasturi ishlab chiqildi. Yurtimizda ta'lim olish, ta'lim berish jarayoni yaxshi yo'lga qo'yilgan. Bugungi kunda uzlkusiz ta'lim jarayonida axborot texnologiyalarini qo'llash yaxshi samara bermoqda. Maktablarda, Kollejlarda, Oliy ta'lim muassasalarida bir qancha yutuqlarga erishmoqdamiz. Oliy ta'lim muassasalarida talabalarga zamonaviy ta'lim texnologiyalari asosida ta'lim berilmoqda.

O'quv jarayonida axborot texnologiyalaridan (AT) dan foydalanish, talabani ijodiy salohiyatini rivojlanishiga yo'naltirilgan faoliyat sifatida ta'lim jarayonida talabani o'quv faoliyatini rivojlanishini, o'quv tarbiya jarayonini takomillashuvini, ta'liming sifati va samarasini oshiruvchi asosiy omildir. O'quv jarayonida ATdan foydalanish 3 qismdan ya'ni, **maqsad-motiv-usuldan** iborat. Bu faoliyatning maqsadi:

- a) talabani ijodiy qobiliyatini rivojlantirish
- b) o'quv faoliyatini rivojlantirish;
- v) o'quv tarbiya jarayonini barcha darajalarini, sifati va samaradorligini oshirish.

I-BOB. Pedagogik tahlil va masalaning qo'yilishi

1.1. Masofaviy o'qitish nima?

Darhaqiqat, masofaviy o'qitish nima, undan uzluksiz ta'lim tizimida qanday foydalanish mumkin. Uning qanday shakl va modellari mavjud?

Insoniyat yigirmanchi asr nihoyasida bir turkum muammolarga duch keldikim, ular bevosita axborot telekommunikatsiya sohasidagi jiddiy o'zgarishlar, xususan axborot texnologiyalarining jadal sur'atlar bilan rivojlanishiga bog'liq. Ta'lim, ishlab chiqarish va kishilik jamiyatining turli jabhalariga yangi axborot kommunikatsiya vositalari kirib kela boshladi. Internet global kompyuter tarmog'ini rivojlanishi butun dunyo ta'lim tizimini takomillashtirishning yangi yo'nalishlarini ochilishiga sabab bo'ldi. Birinchidan, o'quv muassasalarining texnik ta'minotini keskin o'zgarishi, dunyoviy axborot resurslarga keng yo'l ochilishi o'qitishning yangi shakl va usullaridan foydalanish zaruratini keltirib chiqardi.

Zamonaviy axborot va kommunikatsiya texnologiyalari vositalarini ta'lim jarayoniga kirib kelishi an'anaviy o'qitish usullariga qo'shimcha ravishda yangi o'qitish shakli - masofaviy o'qitish yaratilishiga omil bo'ldi.

Masofaviy ta'limda talaba va o'qituvchi fazoviy bir-biridan ajralgan holda o'zaro maxsus yaratilgan o'quv kurslari, nazorat shakllari, elektron aloqa va Internetning boshqa texnologiyalari yordamida doimiy muloqotda bo'ladilar. Internet texnologiyasini qo'llashga asoslangan masofaviy o'qitish jahon axborot ta'lim tarmog'iga kirish imkonini beradi, integratsiya va o'zaro aloqa tamoyiliga ega bo'lgan muhim bir turkum yangi funktsiyalarni bajaradi.

Masofaviy o'qitish barcha ta'lim olish istagi bo'lganlarga o'z malakasini uzluksiz oshirish imkonini yaratadi. Bunday o'qitish jarayonida talaba interaktiv rejimda mustaqil o'quv-uslubiy materiallarni o'zlashtiradi, nazoratdan o'tadi, o'qituvchining bevosita rahbarligida nazorat ishlarini bajaradi va guruhdagi boshqa «vertikal o'quv guruhi» talabalari bilan muloqotda bo'ladi.

Ma'lum sabablarga ko'ra, ta'lim muassasalarining kunduzgi bo'limlarida tahsil olish imkoniyati bo'lmagan, masalan, sog'ligi taqoza etmaydigan,

mutaxassscligini o`zgartirish niyati bo`lgan yoki yoshi katta, malakasini oshirish niyati bo`lgan kishilar uchun masofaviy o`qitish qulay o`qitish shakli hisoblanadi.

Masofaviy o`qitishda turli xil axborot va kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalaniladi, ya`ni har bir texnologiya maqsad va masala mohiyatiga bog`liq. Masalan, an`anaviy bosma usuliga asoslangan o`qitish vositalari (o`quv qo`llanma, darsliklar) talabalarni yangi material bilan tanishtirishga asoslansa, interaktiv audio va video konferentsiyalar ma`lum vaqt orasida o`zaro muloqotda bo`lishga, elektron pochta to`g`ri va teskari aloqa o`rnatishga, ya`ni xabarlarni jo`natish va qabul qilishga mo`ljallangan. Oldindan tasmaga muhrlangan videoma`ruzalar talabalarga ma`ruzalarni tinglash va ko`rish imkonini bersa, faksimal aloqa, xabarlar, topshiriqlarni tarmoq orqali tezkor almashinish talabalarga o`zaro teskari aloqa orqali o`qitish imkonini beradi.

Yuqoridagilarga asoslanib, ta`lim jarayonida ayni vaqtda qayta-qayta tilga olinayotgan ayrim terminlar tavsifi va ta`riflarni keltirib o`tamiz.

Masofaviy ta`lim - masofaviy o`qitishga asoslangan ta`lim.

Masofaviy o`qitish – o`zaro ma`lum bir masofada Internet texnologiya yoki boshqa interaktiv usullar va barcha o`quv jarayonlari komponentlari – maqsad, mazmun, metod, tashkiliy shakllar va o`qitish usullariga asoslangan talaba va o`qituvchi o`rtasidagi munosabat.

Masofaviy o`qitish tizimi – masofaviy o`qitish shartlari asosida tashkil etiladigan o`qitish tizimi. Barcha ta`lim tizimlari singari masofaviy o`qitish tizimi o`zining tarkibiy maqsadi, mazmuni, usullari, vositalari va tashkiliy shakllariga ega.

Masofaviy o`qitishning pedagogik texnologiyalari – tanlangan o`qitish kontseptsiyasiga asoslangan masofaviy ta`limning o`quv-tarbiyaviy jarayonini ta`minlovchi o`qitish metodi va uslublar majmuasi.

Keys-texnologiya – masofaviy o`qitishni tashkil qilishning shunday uslubiki, masofaviy ta`limda matnli, audiovizual va mul timediali (keys) o`quv uslubiy materiallar majmuasi qo`llanishga asoslanadi.

TV-texnologiya – masofaviy o`qitishni tashkil qilishning shunday uslubiki, u talabalarga o`quv-metodik ma`lumotlarni televidenie vositasi yordamida yetkazishga xizmat qiladi va tashqi aloqali ixtiyoriy interaktiv usullardan biri bilan o`rnatishga asoslanadi.

Masofaviy o`qitishning ta`lim tizimida bir-biridan farqlanuvchi model va shakllari mavjud bo`lib, ular quyidagi qo`llanish shartlari bilan farqlanadi:

geografik shartlar (masalan, mamlakat territoriyasi, markazdan uzoqlikda joylashuvi, iqlimi);

mamlakatning axborotlashuvi va komp yuterlashtirish umumiy darajasi;

kommunikatsiya va transport vositalarining rivojlanish darajasi;

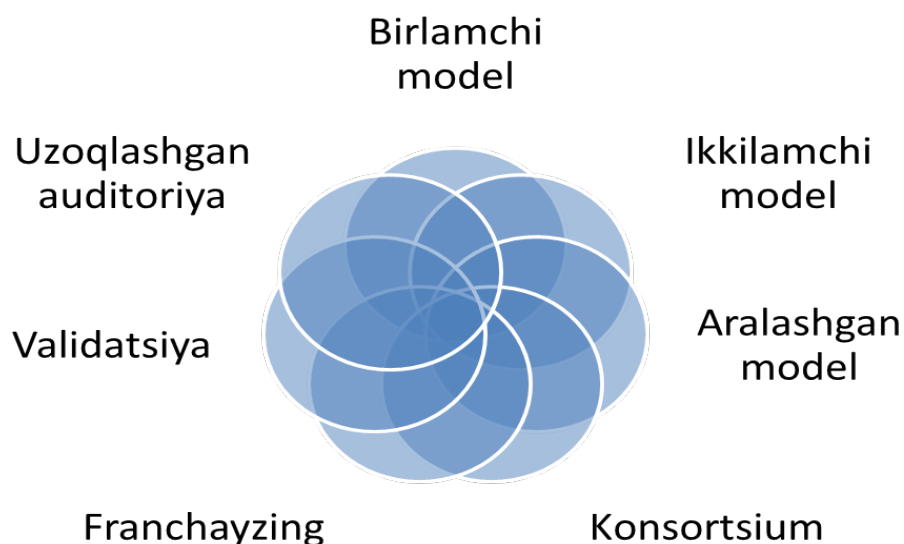
ta`lim jarayonida axborot va kommunikatsiya texnologiyalari vositalarining qo`llanish darajasi;

ta`limda qo`llaniladigan an`analari;

masofaviy o`qitish tizimi uchun ilmiy pedagog kadrlar mavjudligi va ularning salohiyati va boshqalar.

1.2. Masofaviy o`qitish modellari

Masofaviy o`qitish modellari 1.1-rasmda keltirilgan. Birlamchi model . Masofaviy o`qitishning bu shaklida kunduzgi bo`limda bevosita mashg`ulot o`tkazish shart emas, barcha o`qitish ma`lum masofada tashkil etiladi. Lekin ta`lim oluvchilar unga birkirilgan o`qituvchilar bilan doimiy aloqada bo`ladilar. Ta`lim oluvchilarga konsultativ yordam va yakuniy imtihon topshirish uchun mahalliy vakillar tashkil etiladi. Bunda o`quv jarayonining shakl va usullari ta`lim oluvchi va talaba tomonidan erkin tanlanadi, o`quv mashg`ulotlari jadvali va o`qitish vaqti chegaralanmaydi. Ko`pchilik ochiq universitetlarda ta`lim o`qitishning birlamchi modeli asosida qurilgan, masalan, Buyuk Britaniya ochiq universitetida masofaviy o`qitishning ushbu modelidan foydalaniladi ([http:// www.open.ac.uk](http://www.open.ac.uk)).

1-rasm. Masofaviy o`qitish modellari

Ikkilamchi model. Ta`lim muassasasida o`qish ham kunduzgi ta`limda, ham qisman kunduzgi va qisman masofaviy ta`limda olib boriladi. Har ikkalasida dars jadvali va o`qitish dasturi bir xil.

Ta'lim oluvchilar uchun nazorat bir xil kriteriya asosida baholanadi. Ta'lim muassasasida qo'llaniladigan masofaviy o'qitishning bu ikkilamchi modeli hamma vaqt ham foydali bo'lavermaydi, chunki o'qitishning asosiy qismi ta'lim oluvchilar tomonidan qoplanadi. Masalan, ikkilamchi modeldan Avstraliyaning universitetlarida foydalanib kelinmoqda ([http:// www.une.edu.au](http://www.une.edu.au)).

Aralashgan model . Bu model masofaviy o'qitishning turli shakllarini qamrab oladi, to'g'rirog'i turli masalalar integratsiyasi, masalan, ta'lim oluvchilar o'quv materialining ma'lum bir qismini masofaviy o'qitish bilan ketma-ket, boshqa qismini parallel ravishda kunduzgi bevosita o'qitish orqali oladilar. Ayrim mashg'ulotlar virtual seminarlar, namoyish (prezentatsiya), ma'ruza shaklida olib boriladi. Ta'lim muassasasi qanchalik axborot va kommunikatsiya texnologiyalari bilan ta'minlangan bo'lsa, o'qitish shakllari turli-tuman ko'rinishda tashkil etilishi mumkin. O'qitishning bu integratsiya shakllaridan Massey va Yangi Zelandiya universitetlarida foydalanilmoqda (<http://massey.ac.nz>).

Konsortsium. Ushbu model ikkita ta'lim muassasasining o'zaro aloqasida olib boriladi, ya'ni o'quv materiallarini ishlab chiqarish va ularni masofaviy o'qitishda ayrim funktsiyalarni o'zaro bo'lib olishga asoslanadi. Birinchi muassasa masofaviy o'qitish uchun o'quv materiallarini ishlab chiqish bilan shug'ullansa, ikkinchi muassasa virtual o'quv guruhlarini o'qitish vositalari yoki masofaviy o'qitish dasturi ijrosini ta'minlaydi. O'zaro aloqada, ishlovchi bu muassasalar universitet, yohud ta'lim bilan shug'ullanuvchi markazlar, fakul tetlar va hatto tadbirkorlik va davlat tashkilotlari ham bo'lishi mumkin.

Konsortsium qat'iy markaziy boshqarish, xususiy mulk va mualliflik huquqi belgilangan tarzda ta'minlangan holda samarali natija beradi.

O'qitishning bu modelidan masalan, Kanadada ochiq O'quv agentligida foydalanib kelinmoqda (<http://www.ola.bc.ca>).

Franchayzing. Masofaviy o'qitishning franchayzing tamoyiliga asoslangan bu modelda muloqotdagi ta'lim muassasalari o'zaro o'zlari yaratgan masofaviy kurslarni almashadilar. Ta'lim xizmati bozorida yaxshi deb topilgan mahsulot egasi bo'lgan ta'lim muassasasi boshqa ta'lim muassasalariga yaratgan o'quv

kurslarini beradi, yoxud masofaviy o`qitish orqali mashg`ulotlar olib boriladi. Ushbu modelning xarakterli jihati shundaki, ma`lum bir ta`lim muassasasida o`qish niyati bo`lgan talaba yetuk oliy muassasaning konsortsiumi orqali o`sha hajmda, lekin yuqori sifatli bilim va o`qish nihoyasida diplom olish imkoniga ega bo`ladi.

Franchayzing modeli asosida o`qish tashkil etilgan ta`lim muassasalariga ochiq universitet - Biznes oliy ta`lim muassasasi va ular bilan muloqotda bo`lgan Sharqiy yevropa universitetlarini keltirish mumkin.

Validatsiya. Masofaviy o`qitishning bu modeli keng tarqalgan o`qitish shakllaridan hisoblanadi. Muloqotda bo`lgan barcha ta`lim muassasalari o`zaro teng darajada masofaviy o`qitish bo`yicha bitim tuzadilar. Ular birgalikda masofaviy o`qitish dasturi va kursini yaratadilar, beriladigan diplom va sertifikatlar bir xil darajada tan olinadi.

Yiroqlashgan auditoriya. Ushbu modelda zamonaviy axborot va kommunikatsiya texnologiyalari vositalari keng qo`llaniladi. Ma`lum bir ta`lim muassasasida tashkil etilgan o`quv kurslari, ma`ruza va seminarlar sinxron teleko`rsatuv, videokonferentsiya, radioaloqa tarzida telekommunikatsiya kanallari orqali talabalar yig`ilgan yiroqdagi auditoriyalarga namoyish qilinadi. Bu vaziyatda o`qituvchi talabalar yig`ilgan yirik auditoriya bilan ishlaydi.

Masofaviy o`qitishning bu modelidan AQShning Viskonsin universiteti, xuddi shuningdek, Xitoyning Markaziy radio va televidenie universitetida foydalanib kelinmoqda.

Loyihalar. Masofaviy o`qitishning ushbu modelidan davlat ahamiyatiga molik yirik masshtabli loyihalarni joriy qilishda foydalaniladi. Ushbu modelda asosiy rol o`quv materiallarini yaratgan malakali kadrlar, o`qituvchilar, olimlar yig`ilgan ilmiy-metodik markazga beriladi. Markazda yaratilgan masofaviy kurslar u yoki bu mamlakatning katta auditoriyasiga namoyish qilinadi. Unda o`qitish mavsumiy bo`lib, o`z maqsadiga erishilgandagina tugatiladi. Masofaviy o`qitishning bu kursiga misol qilib ekologiya, qishloq xo`jaligi bilan bog`liq bo`lgan yangi agrotexnik usullar bilan tanishtirishga oid kurslarni keltirish mumkin. Masofaviy o`qitishning loyihalash modelidan Afrika va Lotin

Amerikasidagi rivojlanayotgan mamlakatlarning xalqaro tashkilotlarida keng foydalanilmoqda.

1.3.Masalaning qo'yilishi

"Ta'limda axborot texnologiyalari va vositalari''fanidan ma'ruza mashg'ulotlarini yaratish va vazifalarni bajarish.

Bunda quyidagilar talab qilinadi:

- "Ta'limda axborot texnologiyalari va vositalari''faniga oid adabiyotlarni o'rganib chiqish;

- masofaviy ta'lim kurslarini yaratuvchi dasturiy vositalarni tahlil qilish;

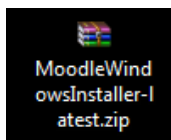
- "Ta'limda axborot texnologiyalari va vositalari''fanidan masofaviy ta'lim kursini Moodle dasturini yaratish;

- natijalarni tahlil qilish va qo'llash;

II BOB. Asosiy qism

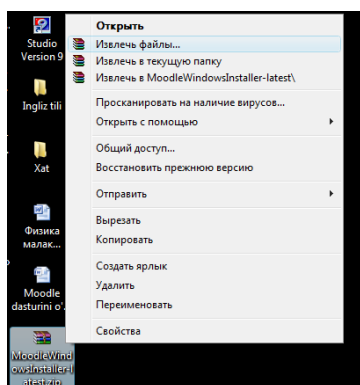
2.1.Moodle dasturidan foydalanib ma'ruza mashg'ulotlarini yaratish

Moodle dasturi rar arxivatori ichida joylashgan bo'ladi (1.1-rasm).

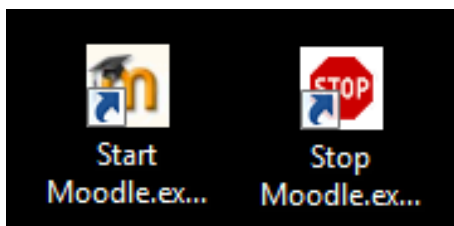
1.1-rasm. Moodlening dastlabki ko'rinishi.

Birinchi navbatda shu arxiv ichida joylashgan fayllarni arxiv ichidan ochish kerak. Buning uchun joriy papka ustida sichqonchaning o'ng tugmasini bosib, “извлечь файлы” bo'limini tanlaymiz (1.2-rasm).

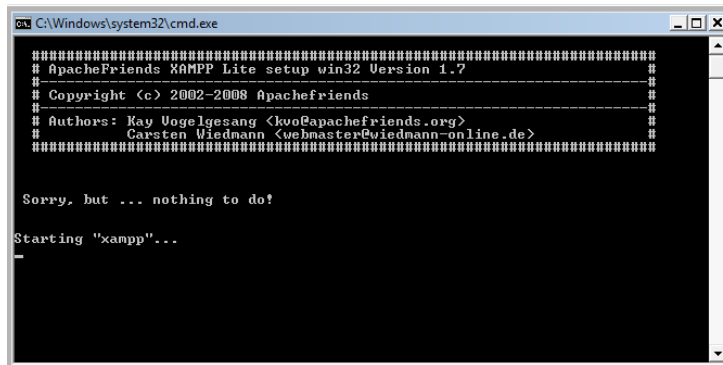
1.2-rasm. Arxivni ochish.

So'ng kerakli yo'l ko'rsatilib, OK tugmasini bosamiz. Agar yo'l ko'rsatilmasa, arxiv joylashgan manzilda xuddi shu nom bilan papka hosil bo'ladi. Ishlash qulay bo'lishi uchun papka ichida joylashgan “Start Moodle”, “Stop Moodle” fayllarining yorlig'ini ishchi stolga joylashtiramiz (1.3-rasm).

1.3-rasm. Serverni ishga tushirish va uning ishini yakunlash yorliqlari.

Serverni ishga tushirish uchun “Start Moodle” yorlig’i ustiga sichqonchani chap tugmasi ikki marta bosiladi. Ekranga dos oynasi hosil bo’ladi va yana yopiladi

1.4-rasm. Serverni ishga tushirishini ko’rsatuvchi oyna

Server ishga tushgandan so’ng Brauzerlardan biri ishga tushiriladi.

Brauzer so’zning o’zbekcha to’g’ridan-to’g’ri tarjimasi “sharxlovchi dastur” ma’nosini beradi. Brauzerning asosiy vazifasi foydalanuvchi talabiga muvofiq manzilni internetdan topish va qiyinchiliksiz uni tasvirlashdir.

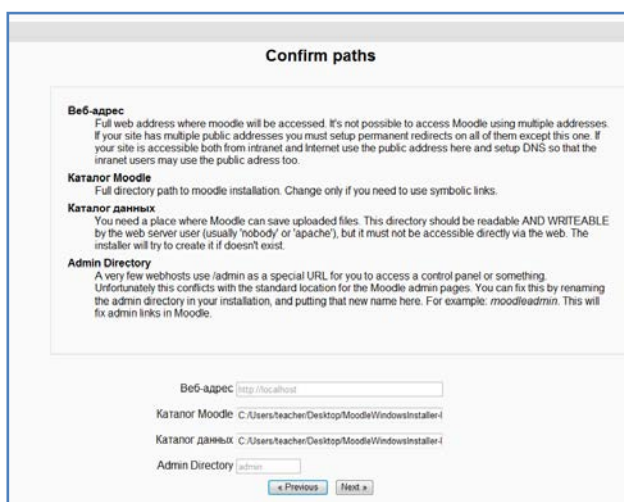
Hozirgi kunda ko’p ishlatiladigan 2 ta web brauzer mavjud bo’lib, web sahifa tayyorlovchilar bu brauzerlarning xususiyatlarini e’tiborga olishlari kerak. Bular “Netscape Navigator” va “Microsoft Internet Explorer” (IE) brauzerlaridir. Aslida brauzerlar juda ko’p, lekin ular dunyoda ishlatiladigan brauzerlarning bor-yo’g’i 1 %ini tashkil qiladi. Qolgan 75 % ini IE, 24 % ini esa “Netscape Navigator” egallaydi.

Masalan “Internet Explorer” ishga tushiriladi. So’ng manzillar satriga “localhost” yozuvini kiritib, enter tugmasi bosiladi. Bizga “Installation” sahifasi ochiladi (1.4-rasm).

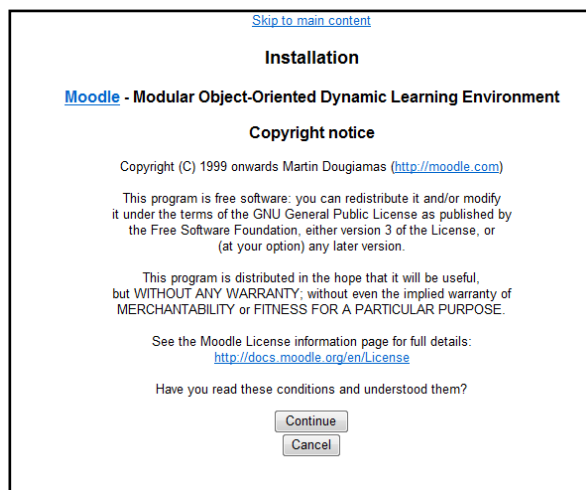
1.5-rasm. “Installation” sahifasi.

Ochilgan bu oynadan kerakli tilni tanlaymiz. Masalan rus tilini. Bunda oynadagi yozuvlar rus tilida yoziladi. Ammo bizlar ingliz tilini o’zgartirmasdan ishni davom ettiramiz.

1.6-rasm. Confirm path.

Confirm path oynasi ochiladi. Bu oynadan Moodlening tilini o’zgaritish mumkin. Ammo biz Ingliz tilida ishlaymiz shuning uchun bu ma’lumotlarni o’zgartirmagan holda ishni davom ettiramiz. Shundan so’ng, “Database settings” sahifasi ochiladi, yana “next” tugmasini bosamiz. Yangi sahifadan (1.7-rasm) “continue” tugmasini bosiladi.

1.7-rasm. “Installation” sahifasi.

Yana yangi sahifadan “continue” tugmasi bosiladi. Shundan so’ng moodle kerakli qismlarni birin-ketin o’rnatadi. Sahifa oxirida “continue” tugmasi aktiv holga keladi, so’ng shu tugma bosiladi. Shu tariqa Moodle o’rnatiladi.

2.2.Moodle dasturida ishlash va funksiyalari

Dastlab kurs administrator tomonidan yaratilib, o'qituvchining anketasi kiritilgan bo'ladi. O'qituvchi o'zining login paroli yordamida ushbu kursga kiradi va u yerda o'zining sozlovlarini amalga oshiradi. Yaratilgan bo'sh shablonni o'qituvchi to'ldiradi va bu quyidagicha amalga oshiriladi:

Kursni o'rnatish uchun avval o'qituvchining login hamda paroli bilan kirib, kerakli kursni tanlaymiz. "settings" blokidan "Setting" ni tanlaymiz.

1.8-rasm. Kurs tashkil etishni boshlash.

Bunda bizga kurs sozlovlari oyna ochiladi. Quyida kursning barcha sozlovlari keltirilgan.

Category – kategoriya

Course full name – Kursning to'liq nomi

Course short name – Kursning qisqacha nomlanishi. Bu yerda 1 so'zdan iborat kursning qisqacha nomi kiril yoki lotin alifbosida kiritiladi. Bunda abreviaturalardan foydalanish mumkin, yoki bir necha so'zning pastki chiziq orqali birlashtirish orqali yozish mumkin. Masalan: BDU, fzika_kurs,... Bunda alfavitga kirmaydigan turli belgilardan foydalanmaslik maqsadga muvofiq bo'lar edi.

Course ID number – Kursning identifikator raqami. U faqat tashqi sistemalarda qo'llashdagina ishlatiladi. Bu kod Moodledan tashqarida namoyon qilinmaydi. Bu maydonni bo'sh qoldirish maqsadga muvofiq bo'ladi.

Summary – Rezyume yoki qisqacha tasnif. Bu tasnif dasturning barcha foydalanuvchilariga ko'rinib turadi, shu jumladan mehmonlarga ham. HTML redaktori yordamida formatlashni to'liq bajarish mumkin. Bunda pastki va yuqorigi indeks, smaylik va rasmlarni ham joylashtirish mumkin.

Format – Kurs formati.

Number of weeks/topics – Haftalar yoki mavzular soni. Unda kursda mavjud haftalar yoki mavzular soni aks etadi. Uning maksimal qiymati 52 ga teng, avtomatik holda 10 o'rnatilgan bo'ladi.

Course start date – Kursning boshlanish vaqti. Agar siz "Format-kalendar" ni qo'llagan bo'lsangiz, birinchi hafta shu sana bilan boshlanadi. Boshqa formatlar uchun bu yerdagi sana ahamiyat kasb etmaydi. Faqatgina bu sana registratsiya vaqtiga oldin qaysi foydalanuvchi ro'yxatdan o'tganligini aniqlashda ishlatiladi.

Hidden sections – Yashirin seksiyalarning ko'rinishi. Bu sozlov foydalanuvchilarga yashirin seksiyalarning ko'rinishini belgilashda ishlatiladi. Avtomatik holda bu yerda yashirin qismlar kulrang ko'rinishda, yig'ilgan holda namoyish etiladi. Bunday seksiyaning qismlari talabalarga ko'rinmaydi. Bunday rejim format-kalendarda yaxshi samara beriladi. Bunda talabalar o'tgan va qolgan haftalarni nazorat qiladilar. Agar bu bo'limdan "to'la ko'rinmas" holi tanlangan bo'lsa, unda bu qismlar foydalanuvchi-talabalarga umuman ko'rinmaydi va ular ko'rinmas seksiyalarning mavjudligini mutlaqo bilmaydilar.

- **Hide sections are shown in collapsed** form – barchasi qisqartirilgan ko'rinishda.

- **Hide sections are completely invisible** – barchasi ko'rinmas holda.

News items to show – Namoyish qilinuvchi yangiliklar. Bu yerda forumdagi oxirgi nechta maqolaning namoyish qilinishi ko'rsatiladi. Agar uning qiymati 0 deb ko'rsatilsa, bu yangiliklar bloki ko'rsatilmaydi.

Show gradebook to students – Talabalarning baholari. Bu sozlov talabalarga o'zlarining baholarini ko'rishga ruxsat etilgan yoki etilmaganligini belgilaydi. Uning boshlang'ich qiymatida "yes" ya'ni ha turadi. Agar "no" ya'ni yo'qni o'rnatdik, talabalar baholarini ko'ra olmaydilar.

Show activity reports – Faoliyat haqida ma'lumot. Agar ha qiymati o'rnatilgan bo'lsa, talabalar bu kursdagi faoliyatlari haqidagi ma'lumotlarni olib biladilar. Unda foydalanuvchining to'la faoliyati aks etiladi. Ammo bu bo'limda yo'q qiymatini o'rnatish tavsiya qilinadi. Chunki bu ma'lumotlarni to'plab borish serverga qiyinchilik tug'diradi. O'qituvchi har bir talabaning faoliyat varaqasini olish huquqiga ega.

Maximum upload size – Yuklanishi mumkin bo'lgan maksimal hajm. Bu sozlov kursning hajmi qancha bo'lishini belgilaydi va bu kurs hajmi belgilangan hajmdan ortmaydi. Keyinchalik kursning har bir elementining hajmini belgilash mumkin.

Is this a meta course? – Bu meta kursmi? Tavsiya qilinadigan qiymati “yo'q”.

Agar “ha” qiymati ko'rsatilsa, bu kursda talabalar boshqa ma'lum kurslarda a'zo bo'lsa, bu kursga avtomatik registratsiyadan o'tadi.

Metakurs mavjud kurslarni guruhlariga birlashtirish uchun ishlatiladi.

Start date– Boshlang'ich sana. Talabalarning ro'yxatdan o'tadigan boshlang'ich sana. Uning qiymatini “taqiqlash” qilib o'rnatish tavsiya qilinadi.

End date– Oxirgi sana. Talabalarning registratsiyasi tugatiladigan sana. Uning qiymatini “taqiqlash” qilib o'rnatish tavsiya qilinadi.

Enrolment duration Time – Ta'lim vaqti davomiyligi. Uning qiymatini 1 kundan boshlab 365 kungacha belgilash mumkin.

Notify –Xabarnoma. Boshlang'ich qiymatni o'zgartirmaslik tavsiya etiladi.

Notify students – Talabalarga xabarnoma. Boshlang'ich qiymatni o'zgartirmaslik tavsiya etiladi.

Threshold – Chegara. Boshlang'ich qiymatni o'zgartirmaslik tavsiya etiladi.

Group mode – Guruh rejimi. Guruh uchun uchta rejimdan birini tanlashingiz mumkin.

- **Guruhlar mavjud emas** -bunda talabalar guruhlariga bo'linmaydilar. Bunda ularning har biri bir butun guruhni tashkil qilinadi.

- **Alohida guruhlar** -talabalarning har biriga ularning guruhi yagona deb tasavvur qiladi. Boshqa guruhlarining faoliyati ularga ko'rinmaydi.

- **Ruxsat etilgan guruhlar** -talabalar o'z guruhi doirasida faoliyat ko'rsatadi. Ammo ularga boshqa guruhdagi talabalarning faoliyati ham nomoyish qilinadi.

Force – Majburiy. Guruh rejimida ishlovchi har bir kurs elementi uchun uning shaxsiy rejimini belgilash mumkin.

Availability –Ruxsat etilish darajasi. Bu sozlov talabadan kursni to'liq yashirish imkonini beradi. Kurs hechbir ro'yxatda ko'rinmaydi. U faqat administrator va o'qituvchigagina ma'lum bo'ladi. Hatto talabalar to'g'rida-to'g'ri URL manzil orqali murojaat qilganda ham, ular rad javobini eshitadilar.

Enrolment key – Kalit so'z. Kursga begona kishilarning kirishini oldini oladi.

- Bo'sh qiymat ixtiyoriy sayt foydalanuvchisining kursga yozilishi mumkinligini bildiradi.

- Agar bu maydonga so'z yoki gap kiritilsa, har bir talaba kursga a'zo bo'lish uchun bu so'zni yozishi kerak bo'ladi.

Kalit so'z talabalarga e-mail manzili orqali yoki to'g'ridan to'g'ri suhbatda, leksiyalarda aytilishi mumkin.

Agar keraksiz foydalanuvchilar kalit so'zni bilb, kursga kirishgan bo'lsa, qatnashchilar ro'yxatidan foydalanib ularni kursdan chiqarib yuborish mumkin. So'ng kalit so'z o'zgartiriladi. Ro'yxatdan o'tgan boshqa talabalarga bu hechqanday ta'sir o'tkazmaydi.

Guest access – Muehmonlarga ruxsat. Mehmonga ruxsat bermaslik maslahat beriladi. Chunki bunda interning ixtiyoriy "Mehmon bo'lib kirish" tugmasidan foydalanuvchisi bu kursga kirishi mumkin.

Mehmon bo'lib kirgan har bir foydalanuvchi faqatgina ma'lumotlarni o'qish huquqiga ega. Ya'ni u talabalarning yoki o'qituvchining faoliyatiga hechqanday ta'sir ko'rsatmaydi.

Mehmon bo'lib kirish imkoniyati kursni namoyish qilish uchun yaxshi imkoniyathamdir. Bu talabalarga kursga yozilishdan oldin unga kirish kerakmi yoki yo'qligini bilish uchun ham ishlatiladi.

Mehmon bo'lib kiruvchilarni sonini cheklash ham mumkin. Bunda faqat kalit so'zni biluvchi foydalanuvchilargagina ruxsat berish mumkin.

Your word for 'Manager' –“Menejer” uchun so'zingiz. Boshlang'ich qiymatni o'zgartirmaslik tavsiya etiladi.

Your word for 'Teacher' – “O'qituvchi” uchun so'zingiz. Boshlang'ich qiymatni o'zgartirmaslik tavsiya etiladi.

Your word for 'Non-editing teacher'–“Tahrirlamaydigan o'qituvchi” uchun so'zingiz. Boshlang'ich qiymatni o'zgartirmaslik tavsiya etiladi.

Your word for 'Student' –“Talaba” uchun so'zingiz. Boshlang'ich qiymatni o'zgartirmaslik tavsiya etiladi.

O'qituvchiga test savollarining to'liq ro'yxati bilan ishlash noqulay. Bunda test savollarini kategoriya deb nomlanuvchi guruhlariga ajratish qulay.

Fayllarni papkalarga joylashtirilgani singari test savollari kategoriyalarda joylashtiriladi. Kategoriyalar iyerarxiyaga ega bo'lishi mumkin, ya'ni bir kategoriya boshqasiga joylashtirilishi mumkin.

Odatda testlar mazmuniga ko'ra kategoriyalarga ajratiladi Masalan, “o'zgaruvchilar va o'rgarmaslarga oid test” kategoriyasiga dasturlashning faqat shu mavzusiga oid savollar joylashtiriladi.

Guruhlariga ajratishning yana bir sababi shundaki, tasodifiy savol tanlashga faqat kerakli savollarga murojaat qilinadi.

Tasodifiy savollar – bu har bir talabaga berilgan mavzu bo'yicha savollar bazasidan tasodifiy savol tanlab berish imkoniyatidir. Bunday imkoniyatning qo'shilganligi sababli talaba har gal test ishlaganida turli savollar to'plamiga ega bo'ladi. Bu imkoniyat talabalarning bir-biridan ko'chirishini oldini oladi va obyektiv baholash imkoniyatini yaratadi. Tasodifiy tanlash amalga oshiriladigankategoriyalardagi savollar to'plami qancha ko'p bo'lsa, talabalarning mavzuni o'rgangandan ko'ra test savollarini javobini yodlashining oldi olinadi.

Kategoriylarni yaratish va tahrirlash uchun “Upravleniye” blokidagi “Voprosi” bo’limi tanlanadi va “redaktirovaniye” tugmasi bosiladi (1.9-rasm).

1.9-rasm. Kategoriylarni sozlash oynasi.

Oynaning yuqori qismidagi banddan foydalanib yangi kategoriya qo’shish, pastgi qismidan esa, mavjud kategoriylarni tahrirlash mumkin.

Word matn muhariri bir tipli test savollarini tuzish jarayonni tezlashtiradi, chunki wordda bir xil tipli savollarni nusxalab olib, uni matnning istalgan joyida xohlagancha qo’yib, tahrirlash mumkin. Test savollarini internet tizimiga ulanmagan kompyuterda tuzish mumkin. Word muharirining afzalligi shundaki, u orfografiyaning to’g’riligini tekshiradi.

Ushbu usuldan foydalanib, savollarni tuzish uchun quyidagilarni amalga oshirish lozim:

1. Mikko Rusama tomonidan yaratilgan maxsus shablon asosida word faylini tuzish.
2. Ushbu faylda test savollarini tuzib, GIFT formatiga export qilish.
3. GIFT formatli savolarni kerakli kursga import qilish.

Fayl shablonini ochish va yuklash.

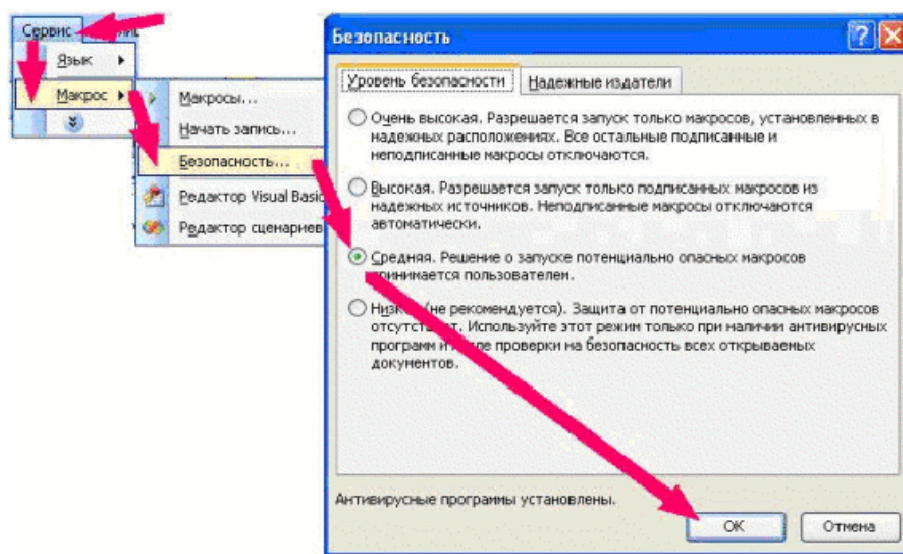
Fayl shablonini moodle.org (http://moodle.org/file.php/25/files/Moodle_v09_FullRussian.dot) saytidan yuklash mumkin.

Fayl shablonini local kompyuteringizda saqlab qo’ying. Bu shablonlarni wordning boshqa shablonlari saqlangan joyda saqlab qo’yish maqsadga muvofiq

(jimlikdagi holatda ushbu papka **c:\Documents and Settings\Имяпользователя\Application Data\Microsoft\Шаблоны** nomidga ega). Bu holda siz ushbu shablon asosida menyudan **Файл>Создать>Шаблонынамоемкомпьютере> Moodle_v09_FullRussian** ni tanlab olib fayllarni hosil qilishingiz mumkin. Agar siz shablonni boshqa papkaga yozgan bo'lsangiz, u holda uni boshqa ixtiyoriy fayl shaklida ochishingiz mumkin.

Ammo, fayl shablonini qayerda yozishingizdan qat'iy nazar, uni ochishdan oldin wordda yuqori darajadagi himoya xavfsizligi yuklmaganligiga ishonch hosil qilishingiz lozim. Aks holda, ushbu shablondagi makroslar o'chiriladi hamda shablon o'z funksiyasini bajarmaydi.

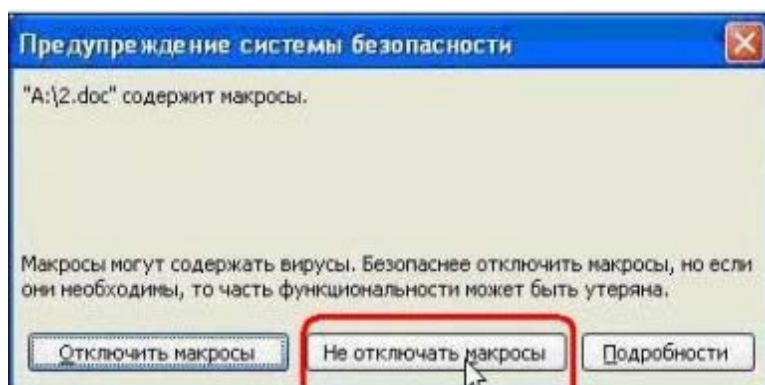
Demak, menyudan **Сервис>Макрос>Безопасность>Средняя>ОК** tanlanishi lozim.

1.10-рasm. Xavfsizlik oynasini boshqarish

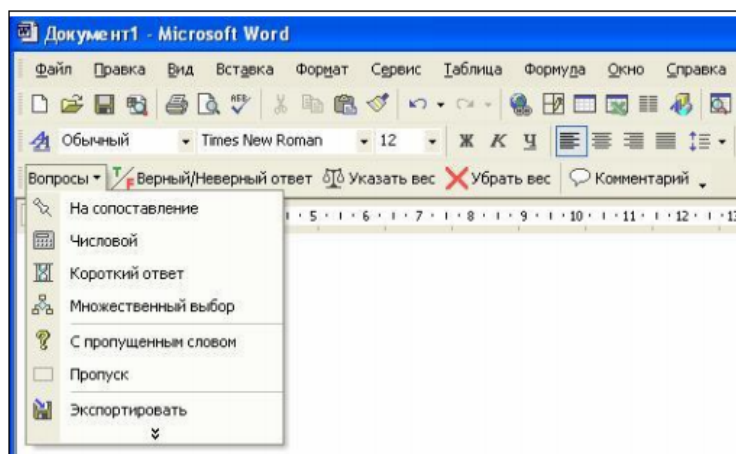
O'rta darajadagi xavfsizlikni tanlash makrosi mavjud bo'lgan fayllarni ochish jarayonida foydalanuvchiga tegishli ogohlantirish berish imkonini beradi, chunki makroslar – programmalardir, ular orasida viruslar bo'lishi mumkin. Foydalanuvchi shubxalangan taqdirda, u makroslarni o'chirib qo'yishi mumkin.

Ushbu shablon faylida makroslar foydali bo'lganligi uchun ushbu faylni ochish jarayonida Неотключать макросы tugmasini bosish lozim.

2.11-rasm. Makrosni o'chirmaslikni boshqarish oynasi.

Moodle_v09_FullRussian.dot shablon faylini ochgandan so'ng, test savollarining namunalari ko'rinadi. Ular ushbu shablonda savollar qanday ko'rinishga ega ekanligi uchungina ko'rsatilgan. Ular bilan tanishgandan so'ng, ularni o'chirib, yangi test savollarini tuzishga o'tish mumkin.

1.12-rasm. Word oynasi.

Yangi savolni kiritishdan oldin **“Вопросы”** menyusini tanlanadi, hamda quyidagi 6 tip savollardan biri tanlanadi:

1. Альтернатив (верно/неверно). Bu yerda talabalar tomonidan berilgan ikki to'g'ri yoki noto'g'ri javoblardan birini o'ylab, tanlash amalga oshiriladi. Qulay bo'lishi uchun bu yerda va quyida keltirilgan boshqa tipdagi

savollarda to'g'ri javoblar yashil rangda, noto'g'ri javoblar esa, qizil rangda keltiriladi.

2. **Насоответствие.** Savolning o'zi kiritilgandan keyin ikki chap va o'ng ustunlar tashkil etiladi. (Masalan mamlakatlar hamda ularning poytaxtlari ro'yxati) Chap ustun ko'k rangda, o'ng ustun esa, sariq rangda bo'ladi. Talabalar ikki ustun elementlarini to'g'ri mos qo'yishlari lozim. Ro'yxat uchta elementdan kam bo'lmasligi tavsiya etiladi. Ro'yxatni kiritish jarayonida bir elementdan ikkinchi elementga o'tish **Enter** tugmasini bosish yordamida amalga oshiriladi.

3. **Числовойвопрос.** Savol kiritilgandan so'ng enter tugmasini bosing hamda uning javobini son ko'rinishda tasvirlang. Bunda o'nli kasrning butun qismini kasr qismidan ajratish uchun (.) nuqta belgisidan foydalaniladi.

4. **Короткийответ.** Savolning matnini kiritgan so'ng, **Enter** tugmasini bosing hamda javobni kiriting. Agar javoblar bir nechta bo'lsa, u holda har bir javob alohida satrga yoziladi. Javoblar to'g'ri hamda noto'g'ri bo'lishi mumkin. Javobning statusini o'zgartirish uchun **Верный/Неверныйответ**tugmasidan foydalaniladi.

5. **Множественныйвыбор.** Ushbu savolning to'g'ri javobi bir yoki bir nechta bo'lishi mumkin. Avval savol matni kiritiladi, so'ng javobi kiritiladi. Javobning statusini o'zgartirish uchun **Верный/Неверныйответ**tugmasidan foydalaniladi. Agar to'g'ri javoblar bir nechta bo'lsa, to'g'ri javoblarga musbat og'irlik koefitsiyenti, hamdanotog'ri javoblarga manfiy og'irlik koefitsiyenti beriladi. Koefitsiyentni kiritish uchun kursorni savol matniga qo'yib, **Указатьвес** tugmasi bosiladi. Bunday holda sizga sonli qiymatlar to'plami taklif etiladi. Ushbu to'plamni tahrirlash orqali savolning og'irlik koefitsiyentini belgilash mumkin. Barcha musbat koefitsiyentlarning yig'indisi har doim 100 % ni tashkil etishi lozim. Agar summa manfiy bo'lsa, u nolga aylantiriladi. Agar og'irlik koefitsiyentini olib tashlash kerak bo'lsa, **Убратьвес**tugmasidan foydalanish mumkin.

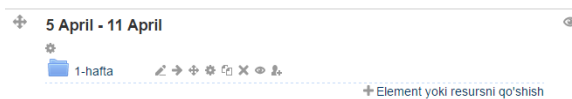
6. **Спропущеннымсловом.** Ushbu savol varianti qisqa ko'rinishda beriladi. O'qituvchi ixtiyoriy jumlani kiritadi, so'ng kiritilgan jumladagi ixtiyoriy

so'zni tanlab oladi hamda **Вопросы** menyusidagi **Пропуск** opsiyasini tanlaydi. Natijada talaba ushbu so'z o'rniga ekranda _____ simvolini ko'radi. Uning vazifasi jumladagi o'sha so'zni to'g'ri kiritishdan iborat bo'adi.

3,4,5 tipdagi savollarning har bir javob variantida o'qituvchi o'zining izohi kiritishi mumkin. Bu izohlar talabaning javob variantini tanlashida qulaylik yaratadi. Demak izohni kiritish uchun kerakli javob satri ustiga kursor keltiriladi hamda **Комментарий** tugmasi bosiladi.

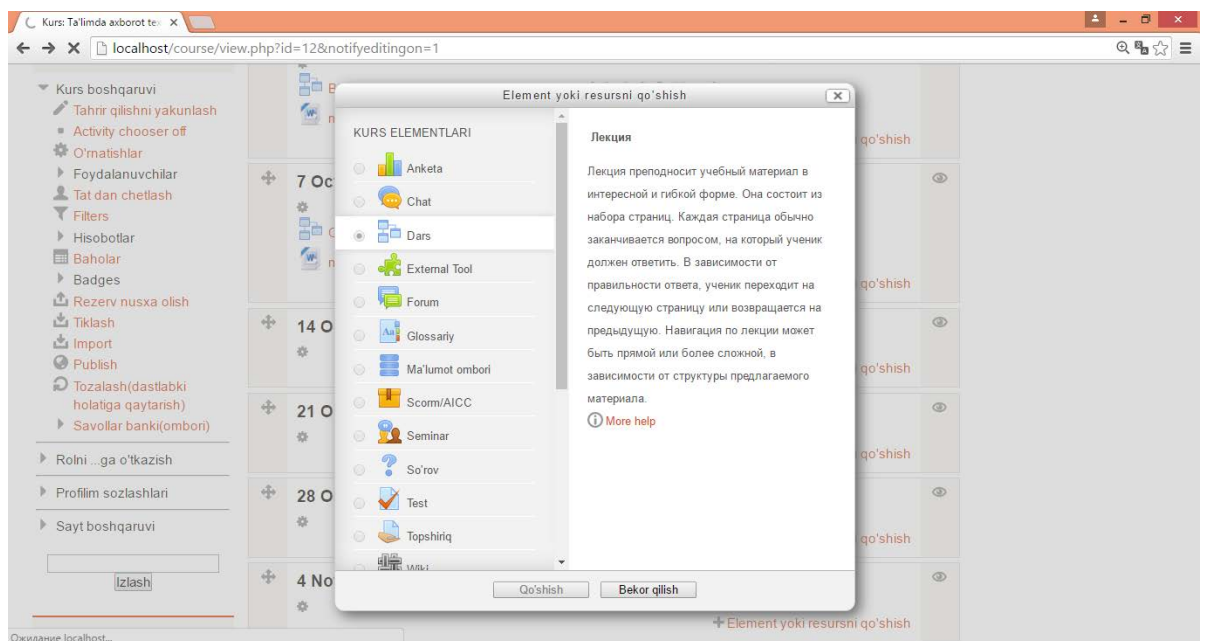
2.3. "Ta'limda axborot texnologiyalari va vositalari" fanidan ma'ruza mashg'ulotlarini yaratish

Biz moodle dasturini o'rnatib bo'lganimizdan keyin, bunda ma'ruza mashg'ulotlarini yaratamiz. Buning uchun moodle tizimiga kiramiz va Ta'limda axborot texnologiyalari va vositalari fanini tanlaymiz. Keyin tahrir qilish tugmasini bosamiz va quyidagi tugmani tanlaymiz.

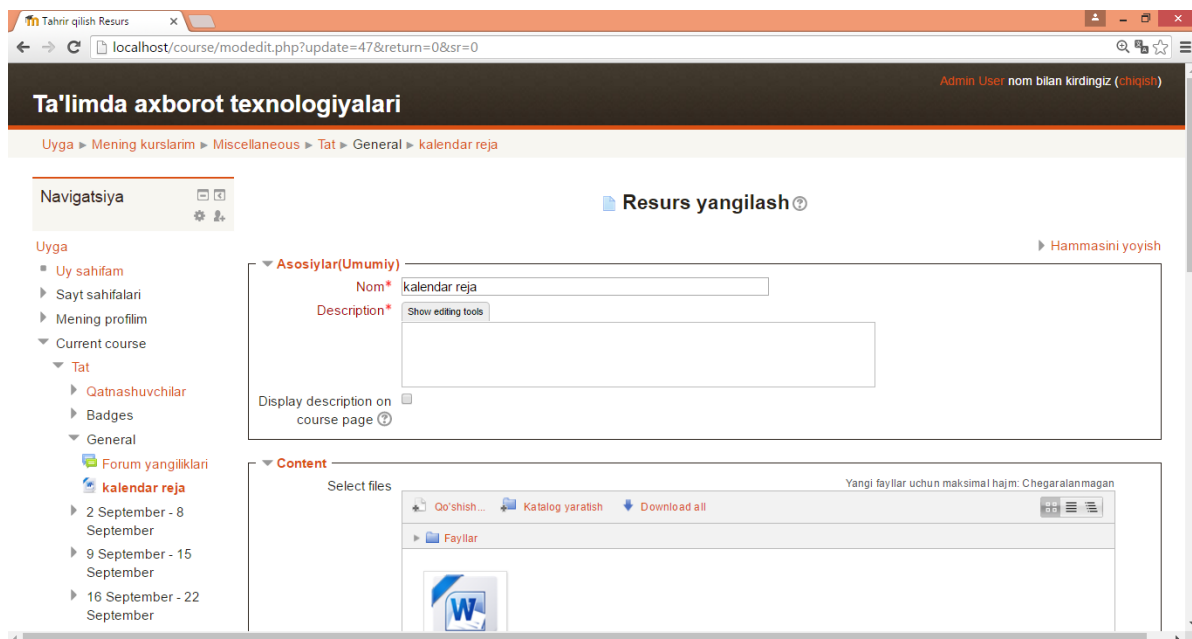
1.13-rasm.

shu yerdan element yoki resurs qo'shishni tanlarmiz. Shundan keyin quyidagi oyna hosil bo'ladi.

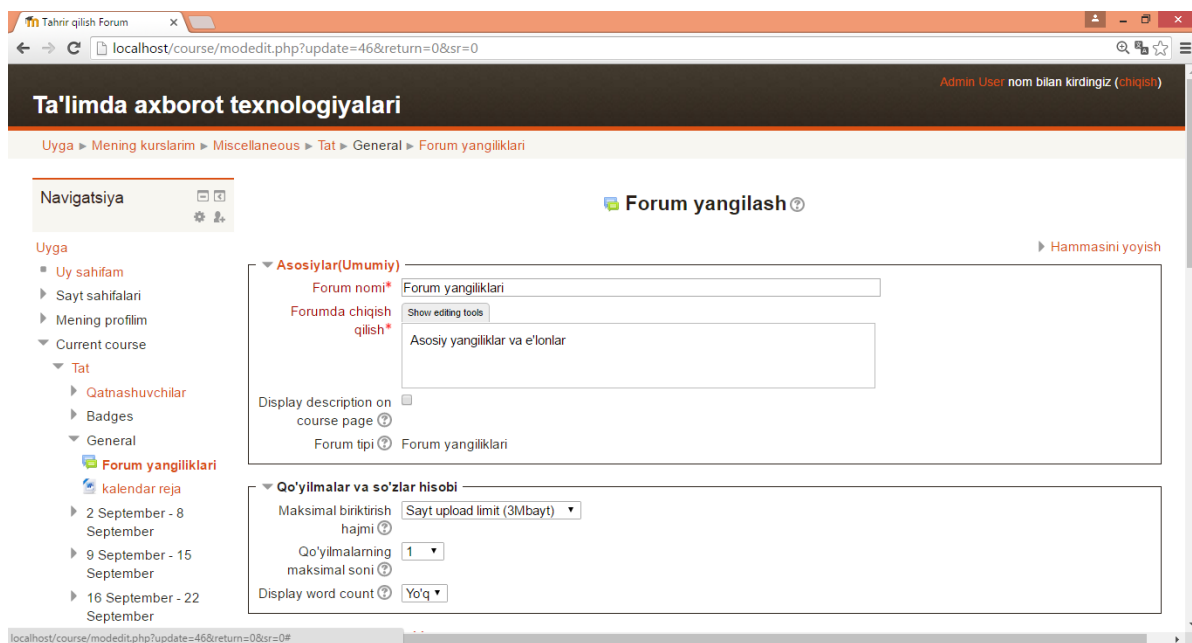

1.14-rasm.

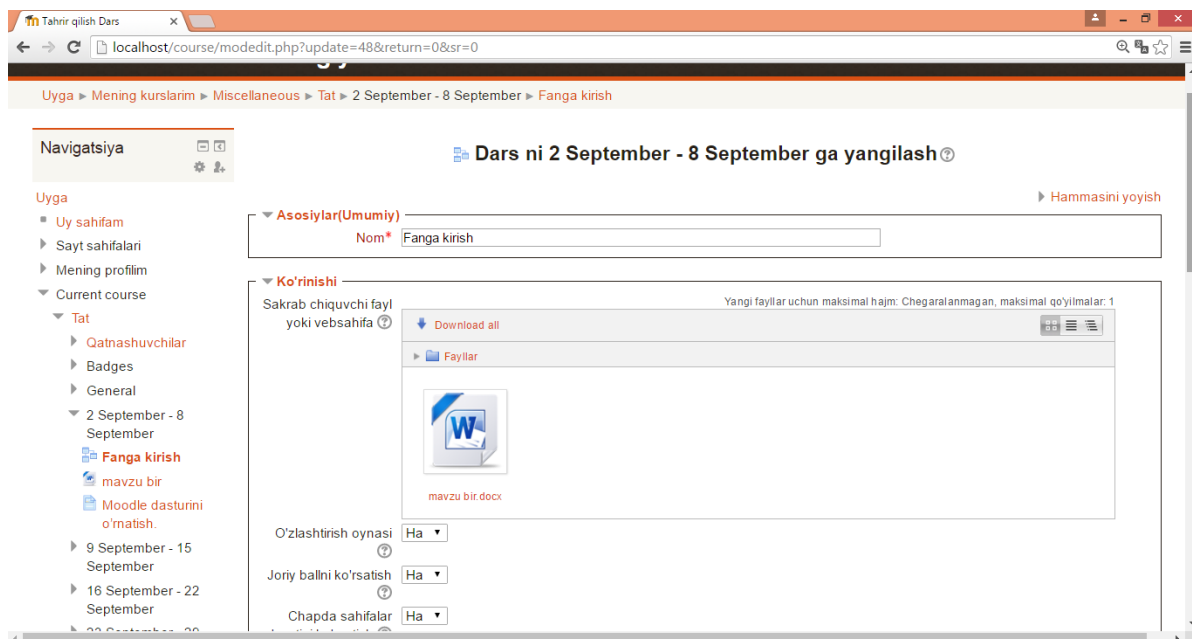
Shu oynadandarsiz qo'shamiz. Bu papkaga kerakli ma'ruzamizni joylashtiramiz va saqlash tugmasini bosamiz.

1.15-rasm.

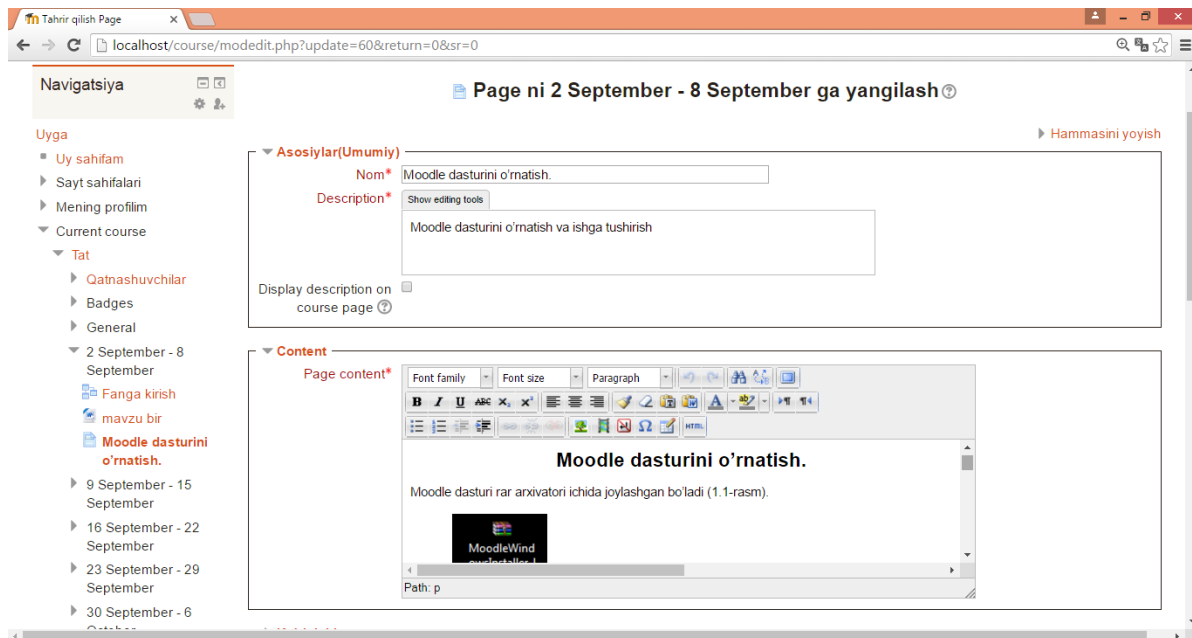
1.16-rasm.

1.17-rasm

1.15-1.17 rasmlar dars qo'shish jaroyinini aks etiradigan holat holat hisoblanadi.

Endi ma'ruzani rasm va fo'rmulalar bilan kiritamiz. Buning uchun biz quyidagi oynani hosil qilamiz. Va ma'euzani nomini yozib saqlaymiz.

1.18 –rasm.

shu tariqa ma'ruzani kiritib chiqamiz bu biroz vaqt oladi. Kiritib bo'lganimizdan keyin saqlash va ko'rishni tanlaymiz. Keyin quyidagi oyna hosil bo'ladi.

1.19-rasm.

1.18-1.19 rasmlar bu maruza matni qo'shishning boshqacharoq yo'li hisoblanadi. Bunda bu maruzani Word yoki boshqa office dasturlari singari o'qish imkoniyati yoq faqat shu yerning o'zida o'qish imkoni mavjud.

2.4. “Ta’limda axborot texnologiyalari va vositalari” kursida foydalanuvchilarni ro’yxatdan o’tkazish

Foydalanuvchini ro’yxatdan o’tkazish

Kurs qatnashuvchilari (o’qituvchilar ham, talabalar ham) saytdan foydalanuvchi sifatida ro’yxatdan o’tgan bo’lishi kerak.

Moodletizimi foydalanuvchilarni ro’yxatdan o’tkazishning bir nechta usullarini qo’llab-quvvatlaydi: electron pochta orqali foydalanuvchi o’zi registratsiya bo’lishi mumkin yoki administrator yordami orqali LDAP yoki boshqa usul bilan ro’yxatdan o’tkazish mumkin.

Tizimga kirish uchun o’z login va parolingizni kiriting:

1.2. Foydalanuvchiprofil

Tizimning ixtiyoriy sahifasida o’z ism familiyangiz tanlab sichqoncha chap tugmasini bosgan holda, shaxsiy ma’lumotlaringizni ko’rishingiz va unga o’zgartirishlar kiritishingiz mumkin:

Bu sahifada zarur xolatda parolingizni o’zgartirish imkoniyati bor.

Ma’lumotlarni tahrir qilish bo’limi o’zingiz haqingizdagi ma’lumotlarni tahrirlash imkoniyatini beradi.

Ko’pgina maydonchalarga qizil rang bilan “*” belgisi qo’yib chiqilgan. Bu to’ldirilishi zarur bo’lgan maydonchalardir:

pova

Ma’lumotni tahrir qilish Forum jo’natmalari Blog Izohlar Faoliyat bo’yicha hisobotlar Rollar

Ummumiy ma’lumot

[O’qshimchalarni yashirish](#)

Foydalanuvchi nomi*	shohidaxon
Autentifikatsii uslubini tanlang:*	Faqat qo’lda kiritilgan hisob yozuvlari
Yangi parol *	Maskadan qutib olish
Parolning majburiy almashuvi *	☐
Ism*	Shohida
Familiya*	Yusupova
e-mail*	shohida@inbox.uz
e-mail ni ko’rsatish	Faqat kursning boshqa tinglovchilarga
E-mail faollashtirilgan	Ushbu elektron manzil ruxsatida
e-mail formati*	HTML-format
Jo’natilayotgan dayjest turi*	Dayjestsiz (forumdagi bitta xabarga e-mail)
Forumga avto-yozilish*	Yes: when I post, subscribe me to that forum
Forumlarni kuzatish*	Yo’q: yangi xabarlarni kuzatish kerak emas
Matnni tahrir qilish paytida*	RichText HTML-muhammirdan foydalanish (faqat ba’zi brauzerlarda)
AJAX va Javascript*	No: use basic web features
Screen reader*	Yo’q
Shahar*	Urgench
Mamlakatni tanlang*	O’zbekiston
Vaqt sohasi (zona)	(GMT+5)serverdagi vaqt
Afzal ko’riladigan til	Русский (ru)
Afzal ko’riladigan mavzu*	Sukunat bo’yicha
Ta’riflash	

О пользователе Редактировать информацию Сообщения форума Блог Отчеты о деятельности

Общий

Скрыть расширенные настройки

Имя* Александр Михайлович

Фамилия* Анисимов

адрес e-mail* aam@ksame.kharkov.ua

Показывать e-mail Только другим слушателям курса

E-mail активирован Этот электронный адрес доступен

Формат e-mail HTML-формат

Тип отправляемого дайджеста Без дайджеста (одно e-mail на одно сообщение в форуме)

Авто-подписка на форум Да (когда я отправляю сообщение, я хочу, чтобы меня автоматически

Слежение за форумами Да, выделять новые сообщения

Для редактирования текста Использовать Richtext HTML-редактор (не на всех браузерах)

AJAX и Javascript Нет: использовать основные веб-признаки

Просмотрщик экрана Нет

Город* Харьков

Выберите страну* Украина

Временная зона Время на сервере(GMT+2)

Предпочитаемый язык Русский (ru)

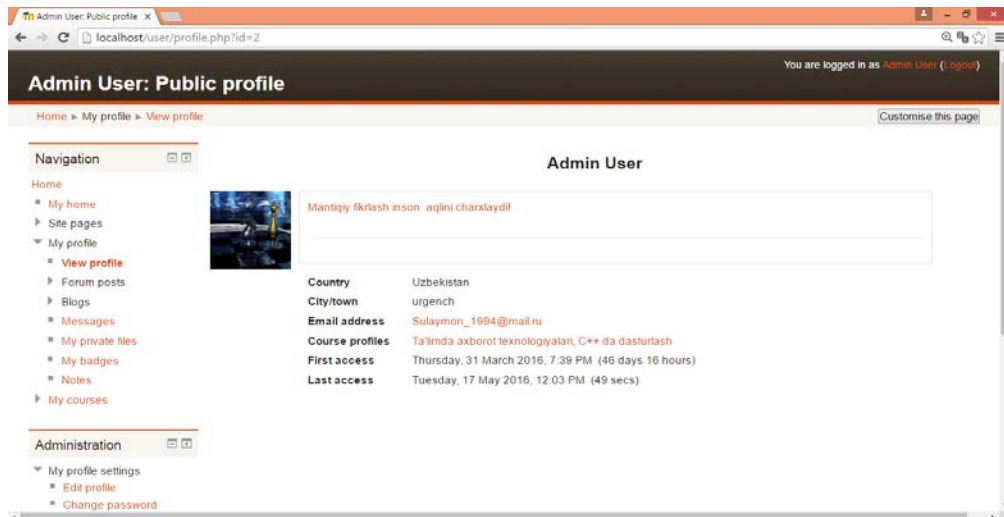
Описание* ?

1.20-рasm.

Qo`shimchalarni ko`rsatish bo`limida, qo`shimcha sozlamalarni qo`shish mumkin. Ularyashilrang “\*” belgibilanko`rsatilgan.

1.3. Foydalanuvchiningparolinio`zgartirish

Parolni o`zgartirish uchun ixtiyoriy sahifada ism-familiyangiz ustida sichqoncha chap tugmasini bosing:

1.21-рasm.

“Foydalanuvchi haqida ” zakladkasini tanlang va “Parolni o`zgartirish” tugmasini tanlang

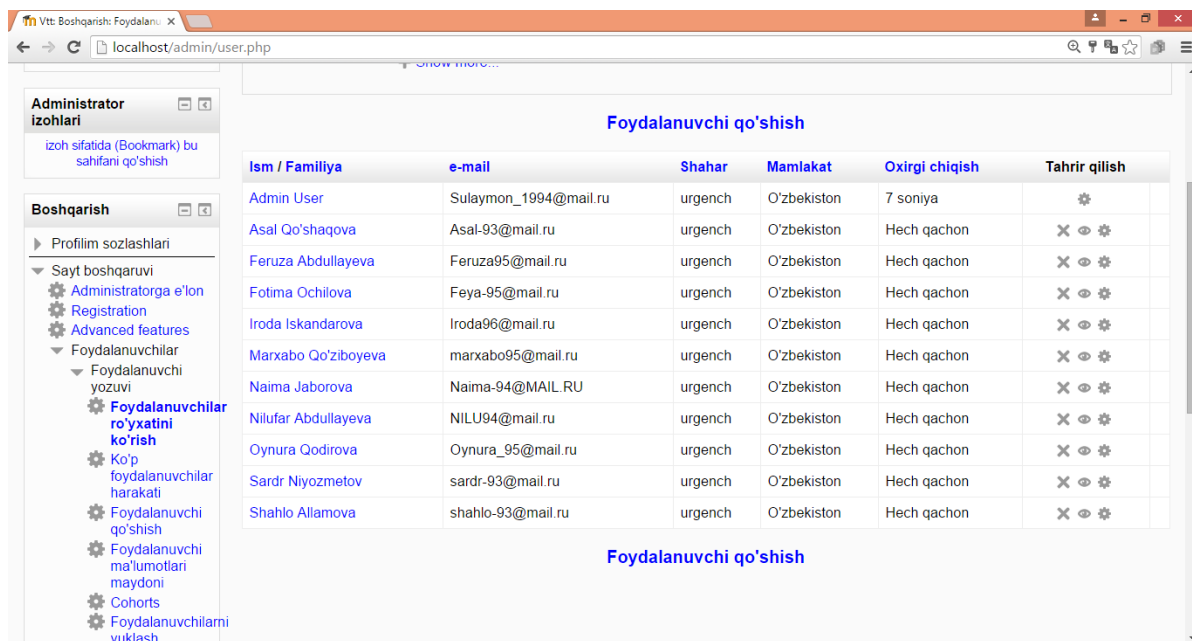
Birinci maydonga joriy parolni kiriting, qolgan ikkita maydonga yangi parolni ikki marta xato qilmasdan kiritish talab qilinadi. So`ngra «O`zgartirishnisaqlash» tugmasini tanlaymiz

Parol sifatida faqat lotin alfaviti harflari va raqamlari ishlatiladi!!!

Agar login yoki parolingiz esingizdan chiqib qolsa yangi parolni qo`yish funksiyasidan foydalanish mumkin. Buning uchun “Saytga kirish uchun yordam bering” tugmasidan foydalaning!!!:

The screenshot shows a web browser window with the address bar displaying 'localhost/login/change_password.php?id=1'. The page title is 'Virtual ta'lim tizimi'. In the top right corner, there is a link: 'Admin User nom bilan kiringiz (chiqish)'. Below the title, a breadcrumb trail reads: 'Uyga ► Profilim sozlashlari ► Parolni o'zgartirish ► Admin User ► Parolni o'zgartirish'. The main section is titled 'Parolni o'zgartirish'. It contains the following fields and text: 'Foydalanuvchi nomi' with the value 'admin'; a password requirement note: 'The password must have at least 8 characters, at least 1 digit(s), at least 1 lower case letter(s), at least 1 upper case letter(s), at least 1 non-alphanumeric character(s)'; three password input fields labeled 'Joriy parol*', 'Yangi parol*', and 'Yangi parol (takrorlash)*'; and two buttons at the bottom: 'O'zgartirishlarni saqlash' and 'Bekor qilish'. At the bottom right, there is a red note: 'Обязательные для заполнения поля в этой форме помечены *'. At the bottom center, there is a link: 'Bu sahifa uchun Moodle xujjatlari Admin User nom bilan kiringiz (chiqish)' and a button: 'Uyga'.

1.22-rasm.

1.23-rasm.

Tizim sizning Moodle da ro'yxatdan o'tgan pochtangizga avtomatik tarzda parolni jo'natadi.

Moodledabloglar

Blog (ingl. blog, web log so'zidan olingan bo'lib, «tarmoq jurnali yoki hodisalar kundaligi» degan mazmunda ishlatiladi) — bu doimiy ravishda yozuvlar, izohlar, tasvirlar va multimedia ma'lumotlari qo'shilib turadigan web sayt hisoblanadi. Bloglarning xarakterli tarafi yozuvlarning qisqaligidir (huddi chatdagiday).

B Moodle da blog bu – foydalanuvchining o'z fikrlari va xulosalarini yuritib boruvchi shaxsiy kundaligidir.

Bu kundalik yozuvlari shaxsiy yoki hamma uchun ochiq bo'lishi mumkin.

Bloglarning tegishliligi sayt administratori tomonidan belgilanadi:

- Sayt foydalanuvchilarining barchasi barcha bloglarni ko'rishi mumkin.
- Bloglar faqat ayni bir guruh yoki kurs doirasidagi foydalanuvchilargagina ko'rinishi mumkin.
- Bloglar tizimi umuman boshqa foydalanuvchilar uchun man qilinishi mumkin.

Har bir blogning yozuviningko`rish mumkin bo`lishi uning muallifi yordamida aniqlanadi.

Xulosa

Masofaviy ta`limda talaba va o`qituvchi fazoviy bir-biridan ajralgan holda o`zaro maxsus yaratilgan o`quv kurslari, nazorat shakllari, elektron aloqa va Internetning boshqa texnologiyalari yordamida doimiy muloqotda bo`ladilar. Internet texnologiyasini qo`llashga asoslangan masofaviy o`qitish jahon axborot ta`lim tarmog`iga kirish imkonini beradi, integratsiya va o`zaro aloqa tamoyiliga ega bo`lgan muhim bir turkum yangi funktsiyalarni bajaradi

Masofaviy o`qitish barcha ta`lim olish istagi bo`lganlarga o`z malakasini uzluksiz oshirish imkonini yaratadi. Bunday o`qitish jarayonida talaba interaktiv rejimda mustaqil o`quv-uslubiy materiallarni o`zlashtiradi, nazoratdan o`tadi, o`qituvchining bevosita rahbarligida nazorat ishlarini bajaradi va guruhdagi boshqa «vertikal o`quv guruhi» talabalari bilan muloqotda bo`ladi.

Hozirgi XXI asrga kelib ta`lim sohasiga juda katta e`tibor berilmoqda. Jumladan masofadan o`qitish texnologiyalari va vosilariga e`tibor juda yuqori hisoblanadi. Ayniqsa Yevropa davlatlarida bu juda ommalashgan. Bu soha hozirga kelib bizning yurtimizda ham ancha rivojlana boshladi. O`zbekistonning ko`p mintaqalarida, ayniqsa oliy ta`limda ta`lim olish masofadan olib boriladi. Buning afzallik tomonlari ko`p. Jumladan, uzoq masofadan turib ta`im olish, hohlagan paytda bo`sh vaqtga qarab ta`lim olish va shu kabi. Bunda ta`lim samaradorligi ham ancha yuqori hisoblanadi.

Bu fan bir qancha dasturlar bilan bevosita bog`liq. Shulardan biri Moodle dasturi hisoblanadi. Bu dastur web sayt sifatida ishlatiladi. Bu saytdahar hil fanlardan elektron darsliklar yaratish va talabalarga ta`lim berish mumkin. Bundan tashqari dastur sodda va ishlatish uchun juda qulaydir. Shuning uchun ham ko`plab oliy ta`lim tizimida shu dasturdan foydalaniladi. Bu dasturga darsliklarning har hil turlarini kiritish mumkin:

Videodarslik, audiodarslik, prezentatsiya, word fayl, animatsiya, test va boshqalar. Bunda talabalar qo`shiladi va bu talabalar darsliklardan foydalanishlari

mumkin. Moodle tizmiga ma'ruza mashg'ulotlarini har hil ko'rinishda joylashtirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. I.A.Karimov. Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch. T.: Ma'naviyat, 2008.
2. I.A.Karimov. Barkamol avlod - O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. T.: Sharq, 1997.
3. O'zbekiston respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2002 yil 6 iyundagi 200-sonli «Kompyuterlashtirishni yanada rivojlantirish va axborot kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish chora – tadbirlari to'g'risida»gi qarori.
4. A.Parpiev, A.Maraximov, R.Hamdamiyov, U.Begimqulov, M.Bekmuradov, N.Tayloqov. Elektron universitet. Masofaviy ta'lim texnologiyalari O'zME davlat ilmiy nashriyoti. -T.: 2008, 196-bet.
5. Abdukadirov Abdukaxxor Abduvakilevich. Masofali o'qitish nazariyasi va amaliyoti. monografiya / A. A. Abduqadirov, A. X. Pardaev; red. M. Sodikova. - T. : O'zbekiston Respublikasi fanlar Akademiyasi " FAN " nashriyoti, 2009. – 145-bet.
6. O.D.Raximov, O.M.Turg'unov, Q.O.Mustafaev, X.J.Ro'ziev. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari /Toshkent, "Fan va texnologiya nashriyoti", 2013y., 200-bet.
8. Quyidagi internet manbalardan foydalanildi:
 - dl.ubtuit.uz-TATU Urganch filiali virtual ta'lim tizimi
 - www.moodle.org- Moodle dasturining asosiy sayti
 - www.ziyonet.uz-O'zbekiston axborot ta'lim tizimi